

Vergaderjaar 2019–2020

21 501-07

Raad voor Economische en Financiële Zaken

Nr. 1714

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 augustus 2020

Hierbij zend ik u het verslag van de videoconferenties van de Eurogroep en Ecofinraad van 9 en 10 juli jl.

Daarnaast treft u bijgevoegd het kwartaaloverzicht van lopende EU-wetgevingsonderhandelingen op het terrein van het Ministerie van Financiën¹, conform de afspraken omtrent EU-informatievoorziening.

De Minister van Financiën,
W.B. Hoekstra

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

Eurogroep 9 juli

Zomerraming van de Europese Commissie

Tijdens de Eurogroep heeft de Europese Commissie haar zomerraming gepresenteerd.² Deze raming bevat cijfers over de verwachte economische groei en inflatie voor alle EU-lidstaten. Door de economische gevolgen van het COVID-19-virus is de raming met veel onzekerheid omgeven. De cijfers voor wat betreft de groeiverwachtingen in de EU zijn ten opzichte van de lenteraming licht pessimistischer over 2020 (krimp van 8,3% t.o.v. 7,4% in de lenteraming) en 2021 (groei van 5,8% t.o.v. 6,1% in de lenteraming). De inflatieverwachtingen voor 2020 en 2021 voor de eurozone wijken in de zomerraming nauwelijks af van die in de lenteraming.

EFB fiscal stance report

De voorzitter van de *European Fiscal Board* (EFB) heeft tijdens de Eurogroep het rapport inzake de begrotingspositie (*fiscal stance*) van de eurozone gepresenteerd. De *fiscal stance* heeft betrekking op de algemene oriëntatie van het begrotingsbeleid in relatie tot de economische groei (vooruitzichten). De EFB beoogt hiermee bij te dragen aan de coördinatie van het begrotingsbeleid in de eurozone.

In het rapport geeft de EFB aan dat de activatie van de algemene ontsnappingsclausule van het Stabiliteits- en Groeipact (SGP) gerechtvaardigd is. Hierbij merkt de EFB op dat het voor de geloofwaardigheid en de effectiviteit van de clausule beter was geweest als de Europese Commissie bij het instellen ervan meer informatie had verschaft over de duur van de activatie van de clausule. De EFB pleit ervoor om uiterlijk in het voorjaar van 2021 deze duidelijkheid te verschaffen. Verder raadt de EFB aan om in 2021 de economie via de begroting verder te stimuleren, gelet op het incomplete economische herstel dat wordt verwacht t.o.v. het bbp-niveau pre-COVID-19. De EFB ging ook in op de wenselijkheid van een zogeheten *golden rule* in de Europese begrotingsregels ten behoeve van publieke investeringen en van een Europese begrotingscapaciteit voor het stabiliseren van economieën.

Verschillende lidstaten onderstreepten het belang van publieke investeringen. Nederland heeft ook steun uitgesproken voor de roep van de EFB om publieke investeringen binnen de begrotingen voldoende op peil te houden, maar heeft vraagtekens gezet bij de wenselijkheid van een *golden rule*. Ook heeft Nederland aangegeven dat in onze ogen een Europese stabilisatiecapaciteit niet noodzakelijk is. Daarnaast heeft Nederland aangegeven de vaststelling van de EFB te onderschrijven dat de Europese Commissie bij de activatie van de algemene ontsnappingsclausule duidelijkheid had moeten bieden over de duur of tenminste het moment van evaluatie.

Voorzitterschap van de Eurogroep

Mário Centeno is op 13 januari 2018 begonnen als voorzitter van de Eurogroep voor een periode van 2,5 jaar. Tijdens de Eurogroep van 11 juni jl. heeft de heer Centeno medegedeeld dat hij geen tweede termijn

² https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-performance-and-forecasts/economic-forecasts/summer-2020-economic-forecast-deeper-recession-wider-divergences_en.

ambieert en dat de verkiezing voor een nieuwe Eurogroepvoorzitter op 9 juli 2020 zal plaatsvinden.³

Ministers die zich kandidaat wilden stellen voor het voorzitterschap van de Eurogroep konden hun kandidatuur uiterlijk 25 juni 2020 bekendmaken. Drie Ministers hadden zich kandidaat gesteld: Nadia Calviño (Spanje), Paschal Donohoe (Ierland) en Pierre Gramegna (Luxemburg). De Eurogroep heeft Paschal Donohoe verkozen tot nieuwe voorzitter van de Eurogroep voor de komende 2,5 jaar.

Overig – toetreding ERM-II

Voorafgaand aan de Eurogroep, op 9 juli jl., hebben de Ministers van Financiën van de eurozone en Denemarken, de president van de Europese Centrale Bank (ECB) en de gouverneur van de centrale bank van Denemarken gesproken over de toetreding van Bulgarije en Kroatië tot het wisselkoersmechanisme ERM-II. Daarbij is besloten dat beide landen konden toetreden, hetgeen op 10 juli ook is gebeurd. Nederland heeft de toetreding gesteund en voor Bulgarije gewezen op het belang van hervormingen gericht op versterking van de rechtsstaat en de strijd tegen georganiseerde misdaad en corruptie. De toetreding van Bulgarije en Kroatië tot ERM-II is per 10 juli 2020 effectief. Een uitgebreide toelichting is opgenomen in het verslag «bijeenkomsten ten behoeve van ERM-II-toetreding Bulgarije en Kroatië», dat op 10 juli naar het parlement is gestuurd.⁴

Ecofinraad

Werkprogramma Ecofinraad 2020-II

De tweede helft van 2020 is Duitsland de voorzitter van de Raad van de Europese Unie. In de Ecofinraad heeft Duitsland het werkprogramma gepresenteerd, met als motto «met elkaar aan het herstel van Europa werken».⁵ Het Duitse voorzitterschap heeft een aantal hoofdthema's geformuleerd, waaronder het overwinnen van de COVID-19-pandemie, het bouwen aan een krachtiger, innovatiever, rechtvaardig en duurzaam Europa, een Europa van veiligheid en gemeenschappelijke waarden en een krachtig Europa in de wereld.

Daarnaast is het voorzitterschap ingegaan op de prioriteiten voor het komende halfjaar op financieel en economisch gebied. Het gaat hierbij om (1) economisch herstel, (2) eerlijke en effectieve belastingen, (3) sterker geïntegreerde en toekomstbestendige financiële markten, (4) verdere ontwikkeling van de Europese douane-unie, en (5) het EU-budget voor 2021.

Update van COVID-19 maatregelen

Sinds maart 2020 heeft de Ecofinraad meermaals gesproken over de economische implicaties van de COVID-19-uitbraak en beleidsmaatregelen om de economische groei en werkgelegenheid te ondersteunen. Ook deze Ecofinraad is hierover gesproken en is voornamelijk aandacht besteed aan de voortgang van het pakket aan maatregelen dat overeen is gekomen

³ <https://www.consilium.europa.eu/nl/meetings/eurogroup/2020/06/11/>.

⁴ Kamerstuk 21 501-07, nr. 1712.

⁵ <https://www.eu2020.de/eu2020-en/programm>.

tijdens de Eurogroep van 7 en 9 april jl., welke zijn verwelkomd door de leden van de Europese Raad.⁶

Met betrekking tot het Europees Stabiliteitsmechanisme (ESM) haalde de Europese Commissie aan dat op 15 mei jl. de Raad van gouverneurs van het ESM heeft besloten om de *Pandemic Crisis Support* kredietlijn tijdelijk beschikbaar te stellen voor alle lidstaten van de eurozone. Tot op heden is nog geen gebruik gemaakt van de *Pandemic Crisis Support* kredietlijn. Ten aanzien van het SURE-voorstel heeft de Europese Commissie aangegeven dat lidstaten hebben ingestemd met een tijdelijk instrument waarmee financiële bijstand kan worden verleend in de vorm van leningen aan lidstaten tot maximaal 100 miljard euro, in lijn met de afspraken van de Eurogroep van 7 en 9 april jl.⁷ Zodra de garantieovereenkomsten door alle lidstaten zijn ondertekend, zal het instrument in werking treden. Daarnaast is een update gegeven over het garantiefonds voor ondernemingen (het pan Europees garantiefonds, EGF) vanuit de Europese Investeringsbank (EIB). Het EGF is operationeel zodra een groep lidstaten die samen goed is voor 60% van het stemgewicht bij de EIB meedoet. Dit percentage werd op 10 juli jl. bereikt waarmee het EGF nu operationeel is.

Een aantal lidstaten onderstreepte het belang van de complementariteit van Europese beleidsmaatregelen en de financieel-economische maatregelen die lidstaten hebben genomen om economische groei en werkgelegenheid te ondersteunen. Verschillende lidstaten gaven aan snel een akkoord te ambiëren over het door de Europese Commissie voorgestelde Europees herstellfonds evenals een snelle inwerkingtreding van de verschillende EU-instrumenten.

In aanloop naar de Ecofinraad heeft de Europese Investeringsbank (EIB) aangegeven dat zij voor 30 oktober 2020 175 miljard euro aanvullend eigen vermogen nodig heeft, waarvan 17,5 miljard euro aan ingelegd kapitaal, om de Commissieplannen uit te kunnen voeren en vast te houden aan eerder afgesproken doelen op het gebied van klimaat, milieu, innovatie en digitalisering. Nederland heeft tijdens de Ecofinraad aangegeven dat een mogelijke kapitaalverhoging wat Nederland betreft onderdeel is van de integrale besluitvorming over het MKF en het herstellfonds. Daarnaast zou een mogelijke kapitaalverhoging gepaard moeten gaan met een versterking van de *governance* van de EIB. Ook heeft Nederland m.b.t. de Commissievoorstellen waar de EIB uitvoerder van is, vragen gesteld over het absorptievermogen van de markt, toezichtmechanismen en de aansluiting bij de klimaatambities van de EIB.

Convergentierapporten

De Europese Commissie en de Europese Centrale Bank (ECB) hebben tijdens de Ecofinraad een presentatie gegeven over de recente convergentierapporten. In de convergentierapporten is aangegeven in hoeverre de lidstaten zonder euro (behoudens Denemarken) voldoen aan de convergentiecriteria voor toetreding tot de eurozone. Het gaat om de lidstaten Bulgarije, Tsjechië, Kroatië, Hongarije, Polen, Roemenië en Zweden.⁸

⁶ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2020/04/09/report-on-the-comprehensive-economic-policy-response-to-the-covid-19-pandemic/>.

⁷ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2020/05/19/covid-19-council-reaches-political-agreement-on-temporary-support-to-mitigate-unemployment-risks-in-an-emergency-sure/>.

⁸ <https://www.ecb.europa.eu/pub/convergence/html/ecb.cr202006-9f8d4c00.en.html>;
https://ec.europa.eu/info/publications/convergence-report-2020_en.

Een specifiek convergentiecriteria voor adoptie van de euro beslaat de vereiste dat nationale wetgeving ten aanzien van de nationale centrale bank volledig compatibel is met de eisen zoals vastgelegd in het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) alsook de statuten van het Europees Stelsel van Centrale Banken (ESCB) en de ECB. Hierbij moet worden gedacht aan onder meer het verbod op monetaire financiering alsook de noodzakelijke onafhankelijkheid van de nationale centrale bank. Daarnaast moeten lidstaten voldoen aan vier macro-economische convergentiecriteria zijnde (i) prijsstabiliteit, (ii) houdbare overheidsfinanciën, (iii) duurzame convergentie die zich reflecteert in de langetermijnrente en iv) wisselkoersstabiliteit.

Geen van de betreffende lidstaten voldoet aan de vijf bovengenoemde criteria. Op het moment van publicatie van het rapport (10 juni jl.) participeerde geen van de genoemde lidstaten in het wisselkoersmechanisme ERM-II, wat gebruikt wordt om te kijken of de munt van landen ten opzichte van de euro voldoende stabiel is (criterium wisselkoersstabiliteit). Weliswaar zijn op dezelfde dag als deze discussie in de Ecofinraad Bulgarije en Kroatië toegetreden tot ERM-II, maar landen moeten minimaal twee jaar in het wisselkoersmechanisme doorbrengen zonder dat de munt overmatig onder druk komt voordat over een succesvolle deelname kan worden gesproken. Pas dan is aan het criterium voldaan. Daarnaast had alleen Kroatië reeds wetgeving ten aanzien van de nationale centrale bank die volledig in lijn is met de verplichtingen onder het VWEU en de statuten van het ESCB en de ECB. Met betrekking tot prijsstabiliteit, voldoen alleen Kroatië en Zweden op dit moment aan het criterium. Om aan dit criterium te voldoen mag de inflatie in het afgelopen jaar gemiddeld niet hoger zijn dan 1,5% boven de gemiddelde inflatie van de drie landen in het eurogebied met de laagste inflatie. Roemenië voldoet als enige niet aan het criterium van houdbare overheidsfinanciën. Hiervoor is vereist dat geen buitensporig tekort is vastgesteld door de Raad op grond van artikel 126(6) VWEU. Tot slot voldoet Roemenië ook niet aan de eisen voor een duurzame convergentie in de vorm van lange rentes van overheids- of vergelijkbare obligaties. Deze mogen maximaal 2% hoger liggen dan de rentes van de drie best presterende landen qua prijsstabiliteit.

Internationale vergaderingen

Het voorzitterschap heeft de Ecofinraad geïnformeerd over de aanstaande internationale vergadering van de *G20 Finance Ministers and Central Bank Governors* (FMCBG) van 18 juli 2020. Belangrijke onderwerpen zijn (i) de mondiale economie, (ii) internationale belastingen, (iii) schuldhoudbaarheid en (iv) schuldtransparantie in lage-inkomenslanden.

De Europese inzet voor deze vergadering wordt uitgedrukt in de EU Terms of Reference (ToR), waar Nederland zich ook goed in kan vinden. De EU benadrukt in de ToR o.a. dat de G20 moet doorgaan met haar inspanningen om het G20 actieplan ten aanzien van COVID-19 te implementeren en te actualiseren, en een snel antwoord te geven op de uitdagingen. Daarnaast verwelkomt de EU de voortgang op het *Debt Service Suspension Initiative*. De EU hecht grote waarde aan het vinden van internationale oplossingen voor belastingheffing in de digitale economie, steunt het werk van de OESO m.b.t de 2-pijler benadering uit het *Inclusive Framework* en ziet uit naar het OESO-rapport van 2020. De ToR benadrukt ook het belang van het werk van het *Financial Stability Board* in het uitvoeren van het G20 actieplan, de financiële reguleringsagenda, digitalisering en anti-witwassen en terrorismefinanciering.

Kapitaalmarktunie: Eindrapport van het High Level Forum

De voorzitter van het – door de Europese Commissie ingestelde – High Level Forum heeft het eindrapport met aanbevelingen ten aanzien van de verdere verdieping van de Europese kapitaalmarktunie in de Ecofinraad gepresenteerd.⁹

Het High Level Forum doet in zijn rapport zeventien concrete aanbevelingen die langs vier thema's zijn onderverdeeld. Deze thema's zijn (i) het verbeteren van bedrijfsfinanciering, (ii) het versterken van marktinfrastuur, (iii) het verbeteren van toegang van retailbeleggers tot de kapitaalmarkten en (iv) het stimuleren van grensoverschrijdende financiering. De Nederlandse prioriteiten – het stimuleren van grensoverschrijdende financiering, betere toegang tot kapitaalmarkten voor bedrijven (met name MKB) en het stimuleren van lange-termijn sparen en investeren; met daarbij voldoende aandacht voor duurzaamheid, de kansen en risico's van Fintech en adequate consumentenbescherming – worden in veel van de aanbevelingen geadresseerd. De Minister heeft zijn reactie op een *call for feedback* van de Europese Commissie over het rapport aan de Tweede Kamer gestuurd.¹⁰

Nederland hecht groot belang aan verdere verdieping van de kapitaalmarktunie en vindt het belangrijk dat het momentum behouden blijft dat vorig jaar is gecreëerd door onder meer het initiatief van Nederland, Frankrijk en Duitsland voor de werkgroep NextCMU. Het eindrapport van het High Level Forum dient als input voor het nieuwe Actieplan van de Europese Commissie dat naar verwachting in het vierde kwartaal van 2020 wordt gepresenteerd.

⁹ https://ec.europa.eu/info/news/cmu-high-level-forum-final-report_en.

¹⁰ Kamerstuk 22 112, nr. 2901.